

Gespreid leiderschap als motor van schoolontwikkeling

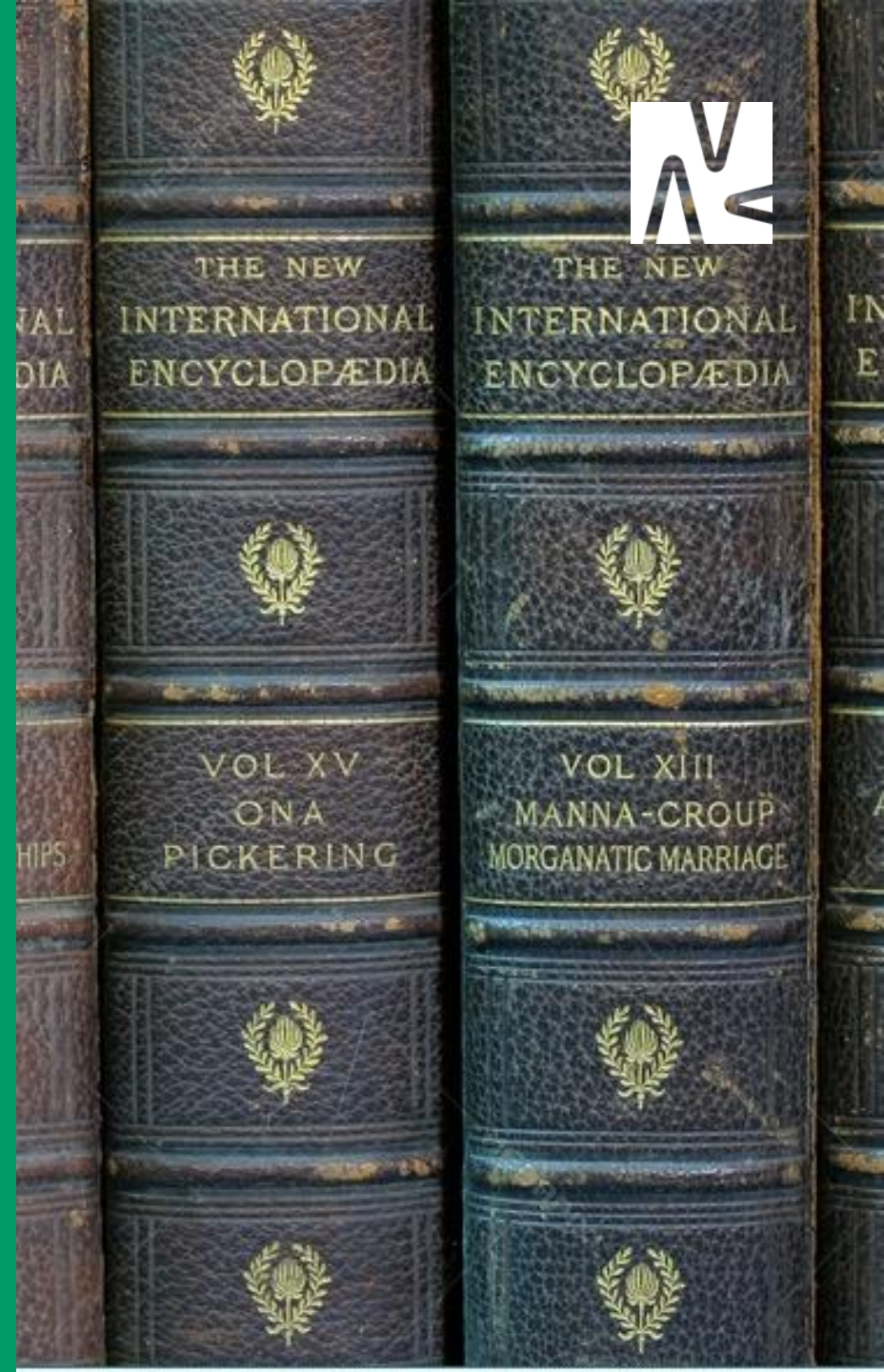
SOK congres – 5 juni 2026

Stefan van Langevelde

*Welke encyclopedie
heeft de grootste kans
van slagen?*

Pink (2010)

Wat vraagt de samenwerking van de meeste betrokkenen?

Encyclopedie 1

Reactief

Werken aan andermans
kwaliteitsnormen

Verantwoordelijk voor een onderdeel

Uitvoeren

Encyclopedie 2

Proactief

Werken aan gezamenlijke kwaliteitsnormen

Eigenaar van het geheel

Ontwikkelen

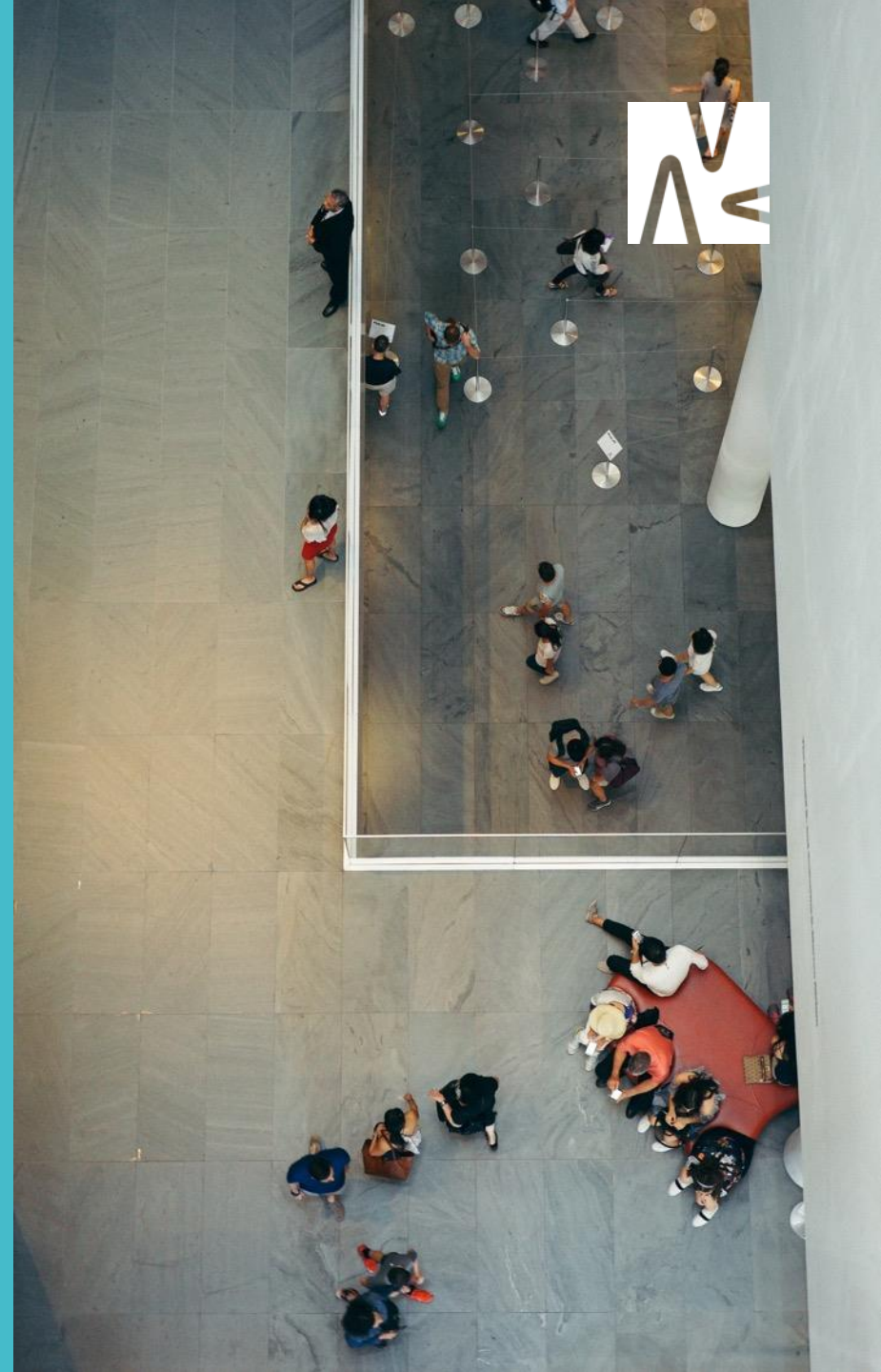
CENTRALE VRAAG

*Hoe kan leiderschap bijdragen
aan samenwerking en
vernieuwing in de school?*

In gesprek

*Ben jij een leider?
Waarom wel of niet?*

*Wat zijn belangrijke
leiderschapskwaliteiten?*

Perspectieven op leiderschap

Van positie naar gespreid

Positioneel leiderschap:

Invloed hoort bij één of enkelen en is verbonden aan positie

*Centrale sturing
is noodzakelijk*

Houterman (2017)

*De leider heeft de kwaliteiten
om op alle momenten het
juiste te doen*

Positionele leiderschapskwaliteiten

Daadkracht

besluiten nemen, doorzetten bij tegenslag

Actiegerichtheid

zorgen dat anderen iets doen

Strategisch

slim in het zorgen dat het op zijn/haar manier gaat

Visionair

heeft een duidelijk idee over de toekomst

Visionair én hands-on

Volhardend én diplomatiek

Benaderbaar én kaders stellend

*Boegbeeld én “eerste onder
gelijken”*

...Enzovoorts

Profiel

Rector-bestuurder
Stedelijk Gymnasium Haarlem

23 november 2018

Vacature in Volkskrant

Gespreid leiderschap:

invloed is onderdeel van elke interactie en iedereen kan leider zijn

Leiderschap is invloed

Alle activiteiten die als doel hebben om invloed uit te oefenen op de motivatie, kennis, affecties of werkpraktijken van collega's, en die betrekking hebben op het primaire proces van de organisatie

---

Spillane (2006)

Invloed is onderdeel van iedere relatie en interactie

Invloed uitoefenen is goed voor je

Langdurig invloedrijk zijn leidt tot egoïsme

Dacher
Keltner

THE POWER PARADOX

How we gain and
lose influence

Invloed op basis van expertise en affiniteit

Kunst van het volgen: leiderschap toekennen

*“Het afschaffen van apartheid is
het resultaat van kleine acties
van miljoenen mensen”*

– Desmond Tutu

Gespreide leiderschapskwaliteiten

Empathie tonen

bewust van de ander zijn emoties

Geven

delen met en respect voor anderen

Dankbaarheid

uitspreken waardering

Verenigen

verhalen vertellen die verbinden

Keltner (2016)

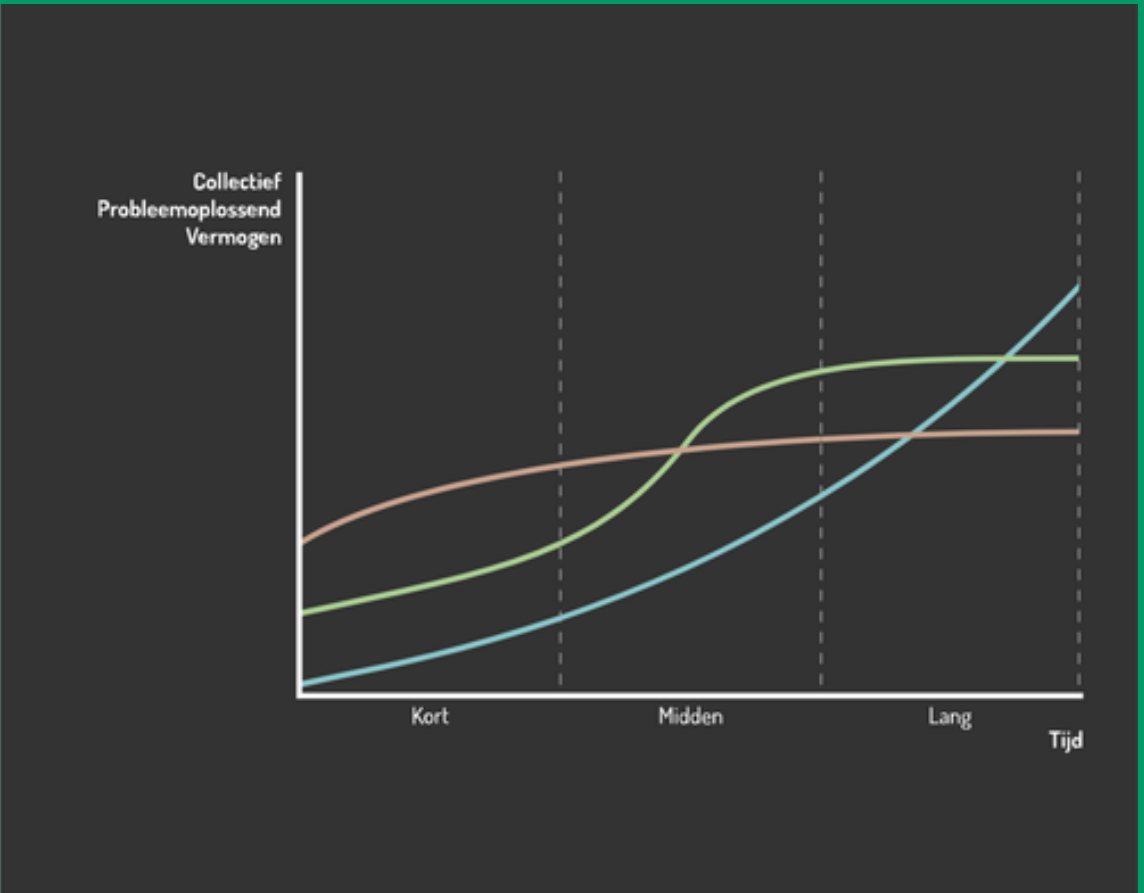

Valkuilen van positioneel leiderschap

1. De leidinggevende verantwoordelijk houden voor alles wat er gebeurt
Mensen leren niet om invloed uit te oefenen en stellen zich afhankelijk op
2. Bij een probleem kijken we naar de leidinggevende om het op te lossen
Het vermogen om tot oplossingen of verbetering te komen is minder
3. Het sluit anderen uit: enkelen mogen invloed uitoefenen en anderen niet
De diversiteit aan kwaliteiten en expertises wordt niet benut

De waarde van gespreid leiderschap

*Hoe kan ik gespreid
leiderschap versterken?*

Stimuleren van krachtige samenwerkingen

- 1. Doelen en opvattingen zijn richtinggevend*
- 2. Benutten van verschillen in kwaliteiten en expertise*
- 3. Gesprekken zijn constructief en met interesse in elkaar*
- 4. Vraagstukken zijn een kans om samen te verbeteren*
- 5. Mentaal model is dat leiderschap kan wisselen*
- 6. Leerklimaat is gericht op van en met elkaar leren*
- 7. Structuren zijn ondersteunend en niet belemmerend*

Positioneel

*Als ik leider ben,
ben jij het niet*

Gespreid

*met mijn leiderschap kan ik de
invloed van anderen versterken*

Wees een multiplier: *een leider die meer leiders creëert*

*door de kwaliteiten (om te leiden) van de mensen
om zich heen te vergroten*

Wiseman & McKeown (2015) en Brafman & Beckstrom (2008)

De invloed van anderen versterken (multiplier)

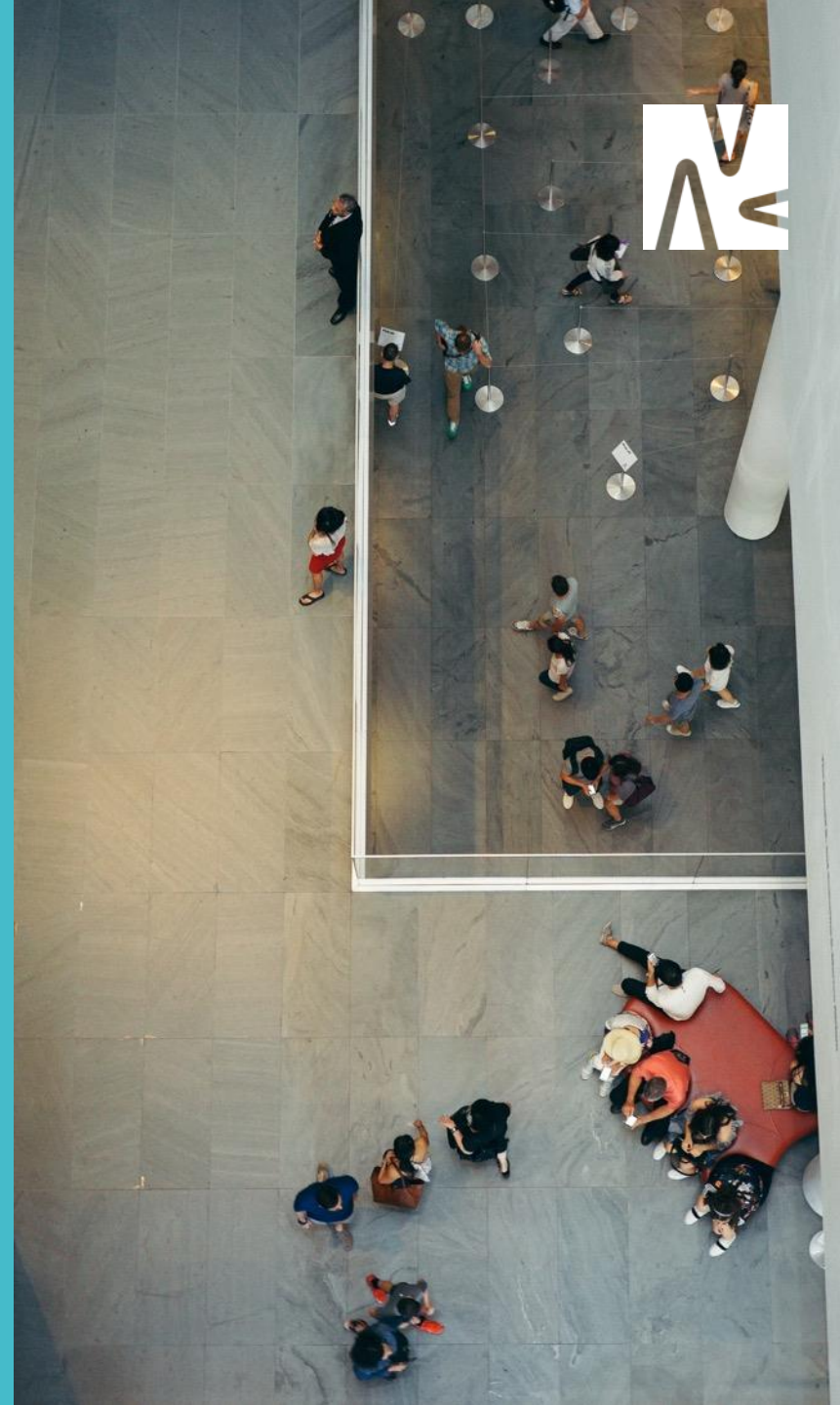
1. **Talent magnet:** aantrekken en optimaliseren van talenten
2. **Liberator:** creëer een werkomgeving waar men het beste van zichzelf laat zien
3. **Challenger:** help het team om samen de belangrijkste uitdagingen aan te gaan
4. **Debate maker:** jaag een goede discussie aan, waardoor de groep besluiten neemt
5. **Investor:** legt het eigenaarschap voor processen en resultaten bij teamleden

In gesprek

Wat is een mooi voorbeeld van hoe jij invulling geeft aan een van de rollen van de multiplier?

In welke rol van de multiplier zou jij je nog willen ontwikkelen? Denk met elkaar mee: welke eerste stap kun je hierin zetten?

Inspiratie

PODCAST

*Gespreid
leiderschap
in het onderwijs*

ACADEMIE VOOR
GESPREID
LEIDERSCHAP

Luister op gespreidleiderschap.nl/podcast

Nieuwsgierig naar meer?

www.gespreidleiderschap.nl

stefan@gespreidleiderschap.nl